

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Iacobi Lobbetii Leodiensis E Societate Iesv. Specvlvm
Ecclesiasticorvm, Ac Religiosorvm.**

Lobbet de Lanthin, Jacques

Leodii, 1640

§. 9. Liber Euangeliorum in manu erit pro gladio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-47105](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-47105)

dema capitis, illustreque scutum, quod quasi vertici beatorum imminens appingi solet. Probat illud magnos illos heroes, & grandes animas in hac breuioris æui militia pugnasse fortiter, vicisse fælicissimè, palmamque tulisse in longa illa, & beata æternitate. Vt & tu aliquando inter laureata illa sanctorum agmina censearis, scutumque cæleste, augusto vertice gestes: vide ut tibi fides, eaque à caritate, à gratia, à bonis operibus viua, sit pro scuto, tibi que dictum crede. *Aut cum hoc viue, aut in hoc morere.*

§. 9.

*Liber Euangeliorum in manu erit
pro gladio.*

CVM reliquum fere corpus omne ab armis probè tectum sit, ne inermis, & iners sit manus, ei pro gladio, quem verset, dari solet liber Euangeliorum, *gladius spiritus, qui*, interprete Apostolo, *est verbum Dei.* *Ad E-
phes. 6.*

Vt arma Christiano militi commendent sacræ paginæ, maximè tamen gladios extollunt, & laudant, eosque ferè tres.

Primus est gladius Goliath, cui hoc lemma ascribi placuit. *Non est huic alter similis.* *1. Reg. 6.*

Fuit Goliath carnea moles, & immanis veluti colossus, qui per summam impudentiam insultabat castris Israël: è quibus non est inuentus vnus

Ff

aliquis,

226 SPECVLVM ECCLESIASTICORVM,
aliquis, qui manum manui, pedem pedi conferret;
tantum sui vel stuporem, vel metum excitarat.
In communi illa trepidatione, casuque, non ar-
morum, sed animorum, affuit ouium pastor vnus,
isq̄ue pusillus David, qui in campum descendit,
venitque in singulare certamen; armis quidem im-
par, viribus & lacertorum toris multum inferior:
at animo, & in Deum fiducia longè superior. Illi
pro armis fuere quinque lapides, quos è limpido
torrente sibi delegit, in fundam primum, ac deinde
in hostem misit. Lapidibus illis, si Philoni credi-
mus, inscripsit nomina quinque Patriarcharum,
scilicet Abrahami, Isaaci, Iacobi, Moyfis, & Iosue.

Vbi in arenam ventum est, è pera, quæ de collo
pendebat, eduxit lapidem vnum, cui commissum
erat Iosue nomen, bono sanè, ac foelici omine. Iosue
enim Iesuni & Saluatorem significat, vt iam inde
nosset David, nosset Israël omnis, à verò Iosue, ab
vno Iesu & arma, & victoriam esse repetendam.

Vbi à lapide solo instratus Goliath, caput ei
ademptum gladio proprio, isq̄ue in monumen-
tum victoriæ appensus in tabernaculo, & in tro-
pheum nobile erectus.

Alter gladius, cuius etiam meminit scriptura, est
gladius Saulis, de quo hoc est elogium. *Sagitta
Jonathæ nunquam redijt retrorsum, & gladius Saul
non est reuersus inanis.*

Iaculator

Iaculator omninò peritus fuit Ionathas, qui sua tela ita torfit, ita vibrauit foeliciter, vt nullum excideret, nullum excuteretur, sed infigebat ille vel hosti, vel scopo ad quem collimabat.

Peritus etiam, & foelix Saulis gladius, qui è prælio non est reuersus inanis; sed plenus sanguine, & madens cruenta hostium cæde.

Tertius gladius, quem ab acie, ab insitâ vi, ab hostium strage, & victoria prædicat Antiquitas, est gladius Gedeonis. De eo hæc in somnis è Madianitis vnus aliquis accepit; quod statim proximo exposuit, vt Oedipum inueniret. Hæc fuit amœna imago somnianti obiecta.

Vidi somnium, & videbatur mihi quasi subcinericius panis ex hordeo volui, & in castra Madian descendere: cumque peruenisset ad tabernaculum, percussit illud, atque subuertit, & terra funditus coæquauit. Iudic. c. 7.

Non fuit illud somnium naturale, quod insitâ vi, aut speciebus rerû à sensibus acceptis euenire solet.

Non fuit etiam dæmoniacum, à malo dæmone immissum & impressum phantasiæ dormientis. Sed diuinum; nec enim oberrauit ea species hominis sopito, nisi diuina vi, quæ typos illos phantasiæ impressit, è quibus futura nuntiarentur. Ea porrò fuere huiusmodi, & huiusmodi interpretatio. *Non est hoc aliud, nisi gladius Gedeonis: tradidit enim Do-*

228 SPECVLVM ECCLESIASTICORVM,
minus in manus eius Madian, & omnia castra eius.

Hic incurrit vna quæstio, quæ similitudo, quæ cognatio panis subcinericij, & gladij Gedeonis? Ne multis in ea morer, peti potuit, ex quadam Hebræarum vocum similitudine: panis enim Hebraicè dicitur. *Lechem*, & *Lacham*, id est pugnare. Ea vocum affinitas fortè fecit, vt panis pro pugna, pugnaque instrumento, hoc est gladio, sumeretur. Verum sit ille labor, ea cura penes interpretes; ego ad rem meam venio.

Euangelij liber, Dei que verbum, quod docta, sacra que manu gestat Diaconus, erit illi pro gladio, quo aduersas Ecclesiæ orthodoxæ acies petat, dissipet, perdat: est enim *gladius spiritus, verbum Dei*. Eo armatus Isaias bellicum canit, & de Messia vaticinatur, effert que vim illius verbi. *Posuit, inquit, os meum quasi gladium acutum.*

Sunt qui cognationem linguæ & gladij ducant ex quadam similitudine huius cum illa, exhibet enim lingua speciem gladij vtraque parte acuti, & è palato, tanquam è vagina sese exerit, atque in vocem explicat.

Malim tamen eam ab insita vi, atque efficacia deriuare: in martio puluere nihil adeò stragem edit, atque gladius. Quamdiu eminus agitur: siue tormentis maioribus è nitrata nube Mars tonet, siue minoribus densa globorum grando depluat, siue
tenso

tenso arcu deuolent sagittæ, non tanta ab ijs hominum clades: at vbi certatur cominus, vbi pes pedem premit, & manus manum, vbi stricti ensis fulgor, aciesque non oculos modo, sed & corpora percellit, ferroque dirimenda pugnae alea: tum verò nutant acies, disturbantur agmina, & plurima vbiq̃ue cædes, ac mortis imago. Ea nimirum in ferro vis est. Nec minor in Dei verbo.

Dicitur olim magnus ille Legislator Moses Ægyptium interfecisse gladio oris sui, vnicoque verbulo. Memorant Rabbinii (vt ante dixisse memini) Moysen valido spiritu, contenta voce protulisse ineffabile nomen Iehoua; à quo velut fulmine percussus Ægyptius illicò concidit: sed quia de hoc dubia fides. Censet D. Hieronymus Ananian, & Sapphiran, expirasse percussos ore gladij, vnaque Petri voce. Credit etiam Elymam ad Pauli voces excæcatum. Erat ille insignis Magus, qui suis præstigijs, & malis artibus multos fascinabat, Pauloque ac Barnabæ fortiter resistebat; in quem intuens Paulus, minace vultu, ardentibus à zelo diuinæ gloriæ oculis, hoc ore, ceu sacratiore vagina emisit. *O plene* Act. 13.
omni dolo, & omni fallacia, fili diaboli, inimice omnis iustitiæ, non desinis subuertere vias Domini rectas. Et nunc ecce manus Domini super te, & eris cæcus, non videns solem usque ad tempus.

Hæ Pauli voces, hic concitatae orationis stylus

230 SPECVLVM ECCLESIASTICORVM,
 in oculos Elymæ Magiemissus, ei & lucem, & so-
 lem hunc aspectabilem ademit. Melius aliquantu-
 lum actum cum foelice Præside, qui Paulo dispu-
 tante de *iustitia, de castitate, & de iudicio futuro,*
tremefactus totus vltra audire noluit: adeo acies il-
 lius gladij, & oculos, & animos feriebat. Vt por-
 ro vox tua ita seu ad terrorem, seu ad salutem feriat,
 consonet voci Pauli, de qua ita magnificè Chryso-
 stomus. *Coelum etsi tam diu sit ad visum expositum,*
non eam habet persuadendi vim, quam Paulus est
tam breui Christi fidem vulgando assecutus; ut ad
se terrarum orbem traheret vniuersum. Trahes &
 ipse, si tibi cum Paulo, cum Christo lingua sit gla-
 dius, & vtraque parte acutus.

Act. 24.
 v. 25.

Visus hic Ioanni exultans in medio septem can-
 delabrorum aureorum. Vox illius tanquam vox
 aquarum multarum; ecce vt profundum insonat
 Dei verbum.

Erant ei in dextera stellæ septem; ecce lucem, ac
 splendorem diuinæ vocis.

De ore eius exhibat gladius vtraque parte acutus;
 ecce, vim, & energiam Euangelicæ prædicationis.

Coll. 6.
 c. 10.

Quis ille gladius quæris? Theodoro Abbati apud
 Cassianum, ancipite gladio pugnat Christianus mi-
 les, qui æquo est animo ad læta, & tristia, ad pro-
 speram, aduersamq; fortunã, ad laudes, & vituperia.

Is fuit olim patiens Iobus dextera, sinistraque pu-
 gnare

gnare doctus, & vincere; dextra quidem, cum esset in amplissima fortuna, septem filiorum parens, pes claudus, oculus cæcus. Sinistra vero cum filiis orbis, bonis omnibus exutus, afflicto, exeso, lacero- que corpusculo saniam raderet, & aduersæ fortunæ piè insultans, diceret. Si bona suscepimus de manu Domini, quare mala non sustineamus?

Is deinde fuit & Ioseph in prosperis patri gratior; fratrum amantior, Deo superisq̄ue acceptior. In aduersis castimoniam, fideique retinens, & illatæ quondam iniuriæ immemor. Pugnarunt Heroes illi, principes animæ *per arma iustitiæ à dextris, & à sinistris*, & ita pugnet est necesse, qui cælo, & beatæ æternitati pugnare gestit, ac vincere.

Sed & alius est gladius anceps, & vtraque parte acutus: gladius, inquam oris, & operis: eo certat, qui non voce tantum Deo militat, sed & opere, exemploque vitæ sanctioris.

Ita præliari docuit Seruator optimus, qui cæpit facere, & docere, potens in opere primum, deinde & in sermone. Ita nos & verbo, & exemplo docuerunt Sancti Patres. D. Hieronymus Epistola ad Nepotianum, sacrum Oratorem his instruit. *Non confundant opera tua sermonem tuum. Delicatus magister est, qui pleno ventre de ieiunijs disputat. Sacerdotis Christi os, mens, manusque concordent.* Huius concordiam; consensusque oris cum manu, verbi cum

cum opere causam affert, tum è propriæ conscientia sinu, tum ex partibus boni Oratoris petitam: ex

Ep. 16. ad
Principiam.

illa quidem, quia, *Erubescit quamuis præclara doctrina, quam propria reprehendit conscientia, frustra que eius lingua prædicat paupertatem, qui Croesi diuitijs tumet.* Ex hoc autem, quia rhetores, inquit, definiunt Oratorem qui sit vir bonus, docendi peritus. *Perdit enim authoritatem docendi, cuius sermo opere destruitur.*

Ep. 83.
ad Occasum.

Quod si in profano Oratore, qui auribus tantum blanditur, & plerumque auram captat popularem, cum eximia docendi peritia, parem vitæ integritatem exigunt Rhetores, negantque eum esse, qui hac aut illa caruerit: quanto magis tam hanc, quam illam in sacro Oratore desiderabunt? de quo aureum illud effatum eloquentis Chrysostomi. *Magnus præco veritatis in cœlis homo, in terris Angelus, homo quidem in cœlis à natura, quia à virtute, à morum castimonia, ab elatione piæ mentis, in terris Angelus fuit.* Et is esse debet, qui manu Evangelium præfert, qui ore facundo explicat, tonatque è pulpito. Et hoc quidem, quia in sublimi quodam, arduoque vitæ gradu constitutus est, in quo si mores dignitati suppare non exhibet, eadem illi Deus, quæ olim peccatori. *Peccatori autem dixit Deus: quare tu enarras Iustitias meas, & assumis testamentum meum per os tuum?*

Pf. 49. v.
16.

Epipha

Epiphanio teste, cum Origenes Ierosolymis di-
ceret ad confertam populi turbam, suauique ac
forti, vt alias solebat, tonaret eloquentia, fortè in-
cidit in hunc Dauidis locum, & subito obmutuit,
nimirum vocem interclusit dolor, creber anhelitus,
alta suspiria fatifcentis animi, & ingens vis lacry-
marum, quæ in genas, in ora plueret, & verba vix
concepta mergere, atque obruere.

Ingens erat auditorum turma, docta magnum
illum oratorem sequi, & amare, erant enim in eo
magnæ, ac potentes verborum illecebræ, & ingens
neruus eloquentiæ, quem vbi subito illo luctu, la-
crymisque accidi viderunt, nec ipsi gemitus, ac la-
crymas, tenere potuerunt; sed & suo infuderunt
oratori. Meminerat ille se non ita pridem, cum Ale-
xandriæ esset, non tam sponte, quam tyrannorum
minis, paucula thuris grana Deorum simulacris in-
cendisse: hinc illi gemitus, illæ lacrymæ, illi sin-
gultus pœnitentis animæ: quæ sibi per summum
probrum obijci audiebat illud. *Quare tu enarras
iustitias meas, & assumis testamentum meum per os
tuum?* Quod illi quondam, hoc & tibi modo si in
eadem es nauis, scyllaque peccatorum, & tamen
profano, impioque ore & Dei tui iustitias enarras,
& testamentum assumis. Et hoc est secundum ca-
put, ex quo conficio præcones diuini verbi pugna-
re debere ancipiti gladio, oris scilicet, & operis. Hos

D. Gregorius Nazianzenus oratione funebri in S. Basilium vocat ἀμπίδεξις, ambidextros, qui & vita certant, & eruditione, ab hac aures pulsant, ab illa commouent animos auditorum; magnamque reportant victoriam, quam præfago spiritu longè ante cecinit propheta, dum ait. *Cadent à latere tuo mille, & decem millia à dextris tuis.* Latus sinistrum est recondita quædam rerum peritia, cum nitore orationis, dicendique copia: ab illa cadunt mille, hoc est multi dant manus, & animos concedunt facundæ linguæ: at verò à dextris tuis, id est à morum innocentia, ab integritate vitæ, à luce, soleque altioris animi, ab exemplo bono cadunt decem millia, hoc est longè plurimi, neque enim ea vox quæ lingua fingitur, & auras inanes verberat, vim habet ad concutiendos hominum animos, sed ea quæ virtutis est, & rei benè gestæ; hæc & auditores etiam longè positos euocat, & amabili trahit virtutum illecebra, facitque vt quem exemplo suo præeuntem viderint, sequantur quam auidissimè.

Ser. 59. in Cant. Vt enim disertè Bernardus: *Hoc est dare voci suæ vocem virtutis, cum quod suades, prius tibi cognoueris persuasisse.* Quod quam verum esset, sibi, sociisque suis altè impressum voluit, imo & verbo, & facto docuit Ioannes Fernandus, Comes sociusque S. Xauerij. Hic in Iaponia, inculta regione, & tenebris obsita diu hæserat, exiguo, imò nullo propè fructu,

fructu, seipse verterat partes in omnes, & omnem differendi facultatem, qua tamen pollebat quam maximè, explicarat, sed surdis auribus, & obduratis animis: ad verba, quæ incassum sæpius effuderat, addidit exempla vitæ sanctioris, insignisque patientiæ. Die enim quodam cum in triuio ad confer-tam turbam, concionem haberet Sacer orator: Iaponum vnus aliquis cæteris petulantior in faciem eius expuit: videri poterat, & verò etiam erat insolens facinus, & immanis quædam iniuria, à qua expectari poterat, & fulmen concitatae iam orationis, & tonitru vocis, & iræ vindices. Eas tamen non dedit animus seipso & omnibus iniurijs superior. Modestè enim, & sputum deterfit, & solitum orationis cursum tenuit, neque verbulo sibi illatam iniuriam eluit, neque asperiore vultu latentem in mente sensum ostendit. Ea viri modestia, & patientia ad eam horam Iaponicis oris non visa, ita commouit, & rapuit spectantium animos, vt & sibi quisque diceret, & alijs prædicaret. Non posse à verò, bonoque aberrare doctrinam, quam ea patientiæ firmassent exempla. Exinde Fernandium suspicere, amare, audire Iapones, & bonis eius præceptionibus acquiescere; adeo verum illud Senecæ: *Longum iter per præcepta; breue, & efficax per exempla: quia homines amplius oculis quam auribus credunt.* Ita (vt alios præteream) credidit ex Auditoribus

Historiæ
Societ.
Lib. 11.
Num.
104.

Ep. 16.

Historia

Gg 2

toribus

236 SPECVLVM ECCLESIASTICORVM,
toribus vnus aliquis, qui dimissa concione, domum
ad Fernandium venit, cognitisque probè legibus,
institutisque Christianis, Amangucianorum om-
nium primus Christianus efficitur. Ab hoc fonte,
atque initio ducta est postea tot Iaponum ad Chri-
stiana sacra conuersio, vt appareret quanto sint po-
tentiora ad persuadendum virtutem facta quam
dicta. Sed institutum rursum teneamus, videamus-
que sitne alius SS. Patribus gladius anceps.

Hugoni de S. Victore, gladius Christiani militis,
Pastoris boni, anceps esse debet, vt bonos à malis,
oues ab hædis diuidat, atque discernat: refecetque
membra putrida, ne sua tabe, quod reliquum est
corporis, inficiant; ideoque bonus Pastor Bernardo
medicus audit; qui vt corpus seruet, membrum no-
xium acie nouaculae fecat, & opportunam medici-
nam adhibet. *Sciunt, inquit, boni, fidelisque Præpo-
positi languentium sibi creditam animarum curam,
non pompam: medicos se, & non Dominos agnoscen-
tes, parant confestim aduersus phrenesim animæ, non
vindictam, sed medicinam.* Hanc quidem si patia-
tur æger sibi corruptum sanguinem elici; illam si
remedia respuit nescius salutis, tum enim pius vin-
dex alteram ancipitis gladij aciem expedit, & à cor-
pore Ecclesiæ rescindit ac separat. Hoc gladio opus
ea qua viuimus tempestate, cum bonis mali, Ca-
tholicis hæretici permixti visuntur.

Eucherio

Eucherio gladius anceps diuinæ iustitiæ conceditur, ille corpus ab anima diuidit, & suas infert pœnas: illi quidem breues, ac fluxas; huic æternas decernit. Hunc gladium maximè timere docuit Christus. *Nolite, inquit, timere eos, qui occidunt corpus, & post hæc non habent quid faciant, ostendam vobis quem timere debeat. Eum timete, qui potest & corpus, & animam mittere in gehennam, ita dico vobis hunc timete.* Alijs pro gladio ancipiti placet actio, placet & cõtemplatio, vtrâq; valere debet miles Christianus, qui armata manu cælum petit.

Iulio Cæsari quondam exhibita statua lauro virenti redimita, quæ dextra rotabat gladium, sinistra calamum regebat: subiecta erat hæc epigraphæ.

Ex utroque Cæsar.

O Stendebat illa Cæsarem & manu, & mente, & calamo, & ferro, & arte militari, & liberalibus disciplinis plurimum valere. Ita necessum est, vt sacrorum minister & actione polleat, & altissimarum rerum contemplatione, sibiq; cum Iacobo & Liam & Rachelem fœlici connubio iungat. Lia Hebraicè laborem significat, Rachel quietem, sit tibi labor in actione, quies in contemplatione; est mutua quædam huius ac illius necessitudo; non enim potest *oculus dicere manui opera tua non indigeo.* In oculo vis perspiciendi, in manu agendi facultas est, quæ, vt inquit D. Gregorius

Gg 3

Nazian;

Nazianzenus, inter se quasi temperata esse debent, quia nec contemplatio per se animam perficit, neque philosophia occupata in agendo satis est utilis, sed hæc illi iuncta sit oportet.

§. 10.

Quomodo gladium illum spiritus, Dei verbum, vel retundere, vel infringere conati hæretici.

CUm satis intellexissent omni ævo hæretici, gladio spiritus, verboque Dei iugulum suum peti, errores accidi, malosque dolos, ac fraudes eludi; eo vires omnes intenderunt suas, ut illud vel runderent, vel infringerent; vel si id assequi non possent; certè adulterarent quam maximè: quod ut facerent, primum aut omnes, aut plerosque scripturæ libros è sacris paginis expunxerunt, aut foedè mutilarunt, ac detruncarunt, aut denique ex suo genio, priuatoque, ut aiunt, spiritu sunt interpretati, itaque falsa veris, profana sacris, humana diuinis commiscuere, & susque deque vertere omnia: de singulis pauca attingamus. Simoniani, Manichæi, Albigenes vetus Testamentum, quantum est, è librorum sacrorum serie, ac catalogo sustulerunt; & pro fabulis anilibus habuerunt. Theodorus quidam Mopsuestiæ Episcopus, Prophetas omnes reiecit, & procul amandauit.

Nicolaitæ psalmos Dauidicos habuere ut profana

na